

מט:

ארבעה שומרין פרק שמיני שבועות

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

(א) ויבין ליה הכהן כד ער
מזבח (ב) ויבין ליה הכהן
(ג) ויבין ליה הכהן כד ער
(ד) ויבין ליה הכהן כד ער
(ה) ויבין ליה הכהן כד ער
(ו) ויבין ליה הכהן כד ער
(ז) ויבין ליה הכהן כד ער
(ח) ויבין ליה הכהן כד ער
(ט) ויבין ליה הכהן כד ער
(י) ויבין ליה הכהן כד ער

תורה אור השלם

ו. או נפש כי תשוב
מאד בשפלות ליה
או להטיב לכל אשר
יבטא האדם בשבועה
ועלם ממנו ודוא ידע
ואשם לאתח נאחלה.
ויקרא ד

רבינו חננאל

איקינה למתניתין לר
מאי וכו' ודבר רב
אבות שוכר כדע משלם.
ר' מאיר אומר בשומר
שכר ר' יהודה אומר
כשומר חנם. אומר רב
נחמן ר' שומרון הן
דינין שלש. שומר
חנם נשבע על הכל. שאל
משלם את הכל נשא
שכר והשוכר נשבע על
השכר ועל השבייה ועל
המזבח וקירל שומר
כשומר שכר
ושמילין את הגבה ואח
האברה: כ"ג. אבר
לשומר חנם שור
א"ל מה יהיה בשכר
ששבעה כד ער שביע
אני ואמר אמן פטור. כל
המשניות דקתי בהו
פטור. אומר רב וכולן
פטורין משבועת השומרין
שהרי לא כפרו מן.
וחייבין בשבועת ביטוי.
ושמאל אבר אף פטורין
משבועת ביטוי. במאי
פלגי רב סבר כיון דאיתא
כלא וכן חייבין. ושמואל
סבר כיון דאיתא כלבא
[פטורין] והא אפילו
בהא סברא תדא ומנא.
דאיתא בשבועת שורק
פלגי צדור לים שבועה
שאל וק. רב אבר חייב
כר. ואפרין צריכא. דאי
איתמר כהא הוה אמינא
בהאיא מחייב רב משום
דמנפשי קא מישתבע
אבל הכא רבי דינא
קמשתבעי ליה אימא
מודה רב כדר אפר דאיתר
כל שבועת השומרין
משיבין אותה אין
חייבין עליה משום
שבועת ביטוי כר. וקירל

מס והוא נשבר כו' פטור. שאם הודה לא היה משלם וכן נגנב והוא שאבד אבד והוא שנגנב פטור שהרי שניה מחובה לחובה ולא כפר ממון בשבועה זו: אחר לו אבד או שנגנב והוא שחש או נשבר כו' פטור. שזה שניה מפטור לחובה והפסיד בשבועתו: ג' מאן פנה ארבעה שומרין. לקמן מפרש לה: רבי מאיר ס'א. לקמן מפרש מי איכא דלית ליה ארבעה שומרין בתמיה על כרחיהו ארבעה הם זה בחנם זה בשכר זה שאל זה שוכר: סי' ג' הוי גספין ולי"ג א' הכי. וכן לר' מאיר וכן לר' יהודה פרכין לה: כולן. כל מה פטורי דמתניתין פטורין משבועת שומרין כלומר מאשם שבועת הפקדון וחייבין משום שבועת ביטוי לשעבר קרין עולה ויורד אם שגג בקרין דלית שבועת לשעבר כחומר יודע אני שבועה זו אסורה לכל איני יודע שחייבין עליה קרין: כלאו וכן. נגנב ולא נגנב: ליאף בלכא. ימות ולא ימות שזו שבועת שאל היא שאין צדו לקיים: ה"ג לריכא דאי אשטעין כהא כהא קאמר רב משום דמנפשי אשטעב אבל כהא אימא מודי ליה לשטעב כדר' אמי כו'. טעמא דר' אמי מפרש לקמן: כי השטעב מטעמו. משמע כדרס לקיח והאי כי השטעב כלאו או לדיןן לה אם השטעב לדיןן מטעמו ולא שבועת דייןן שיהא בעל כרחו. ור' דריש ליה כלשון דהא שחרי השטעב הרבה ישבעו על מי צד דין ועלה נמי כמי קרין עולה ויורד שצאין זה כפירת ממון שחייבנו אשם: רבי אלעזר אומר כולן. הכן פטורין דמתני' פטורין משבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי דרבי אלעזר סבירא ליה כר': חז' מאיני יודע מה אפס סח דשאל וגניבה ואכידה דשומר שכר והשוכר. דקתי שומרין חייב כהא הוה אמינא שבועת שומרין חייב כפיו ובהאיא דשומר חנם שטען אבד והוא אכלו ובעטון נגנב והוא גנבו דקתי זה מתני' הודה מעלמנו משלם קרין. וחומס ואשם לא אכריכה ליה לר' אלעזר למימניהו גני הכן חז' דהא כהדיא פרש להו תנא חומס ואשם שבועת שומרין:

הדרן עלך ארבעה שומרין

מורה ליה לרב צריכא גופא אבר ר' אמי כל שבועה שהדיינין משיבין אותה אין בה משום שבועת ביטוי שנאמר יא נפש כי תשבע לבטא בשפתים כדל' דאמר ר"ל "כי משתמש בארבע לשונות אי דלמא אלא "דהא ר"א אומר כולן פטורין משבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי חז' מאיני יודע מה אתה סח דשאל וגניבה ואכידה דנושא שכר ושכשוכר שהוא חייב שהרי כפרו ממון:

הדרן עלך ארבעה שומרין וסליקא לה מסכת שבועות

כרב חדא דחילכתא כרב באיסורי. תנור דר' אלעזר קאי כותיה. דאי [אלעזר] כולן פטורין משבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי. חז' מאיני יודע מה שאתה שח בשבועת וגניבה ואכידה שנגנש שכר ושכשוכר שהרי כפרו מן: גופא א"ר אמי כל שבועה שהדיינין משיבין אותה אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי. שנאמר או נפש כי תשבע לבטא בשפתים. השבע לבטא בשפתים. ובריש לקיש דאמר כי משמש כר' לישותא. יא דלמא אלא דהא. יא כי יקרא קן ציפור לפניו. דלמא כי תאמר בלבבך. אלא כי פתח תפתח את יד לך. דהא ויראו כל העדה כי נזע ארזן: וירושלמי א"ר יוחנן ר' שומרון הן [ואין] חייבין אלא דרך קנין. ר' יעקב בשם ר' אלעזר אף לענין גיולה אין חייבין אלא דרך קנין. שומר חנם נשבע שלא שטען חז' שטען שאל שטען. מאן. משטענה מפרא הוי שנפגא הגב ואין עמי לשלם. מהו לומר לו השבע לי שלא נתת עיניך לגיולה כתיב ואם לא ימצא הגב. הא אם ימצא הגב פטור. כ"ג. אומר לאחר מן השק הדין שורי שנגנב ואמר לא נגנבתי וכא עדים שנגב כר': הדרן עלך ארבעה שומרין

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויעיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדרן עלך מסכת שבועות והדרן עלך. דעתן עלך מסכת שבועות ודעתך עלך. לא נתנשי מינך מסכת שבועות ולא תתנשי מינך לא בעלמא דהין ולא בעלמא דאתי:

אמר בן שלמה פתנים ואחר כך אמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותעלה עמנו לעולם הבא. חגיגא אבר רמי בר פפא רמי בר פפא אקאי בר פפא אקאי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא חורבך בר פפא אבר בר פפא דרו בר פפא:

העבר גא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפסיות עמך בית ישראל. ונהיה כלנו אהבה וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויכי תחכמי מצותך בי לעולם היא ליי יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש: לעולם לא אשבח פקודיך כי גם חייתינו: ברוך אתה יי למדיני חקקי: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכמים והם משכמים. אנו משכמים לרבני תורה והם משכמים לרבנים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואין מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לכבד שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לכבד שחת אנשי המים ומקנה לא יחזו ימיהם ואני אנטח כר:

יהי רצון מלפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת שבועות בן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכך תנוהא אוהך בשכבך תשמר עליך ונקיצות היא תשיחק. כי בי ירבו ימיך ויוסיפי לך שנות חיים: אוהך ימים בימינה בשמאלה עשר וקבדו: יי עוז לעמנו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא תניד לאתחדתא. ולאקאי מתאי. ולאקאי לחיי עלמא. לעלמא קרתא דירושלם. ולשכלל היכליה בגוה. ולמערך פולחניה נוכריא מארעא. ולאקבא פולחנא דשמיא לאתריה. וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה. ויחמל פרגיה ויקרב משחיהו. בחיובן וביומיבון ויחיי דכל בית ישראל בעלמא ובזמן קריה. ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי. ויתפרך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתתקדש ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושיירתא תשבתא ונחמא דאמירן בעלמא. ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן. ועל תלמידיהו ועל כל תלמידי תלמידיהו. ועל כל מאן דעסקין באוריתא. די באתרא (קדישא) דהין ודי בכל אתר ואחר. יהא ליהן ולכן שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחי אריכי ומוזני ריחיו ופרקנא מן קרם אבהוון די בשמיא וארעא ואמרו אמן. יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן: עושה שלום בברקמיו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

